

Landbrugsmøderne i Leicester og Aberdeen,

(Juli 1868).

Mødet i Leicester. Mødets Forberedelse. Bestillingsmændene. Udstillingspladsens Indretning. Omfanget af de forberedende Arbejder; Omkostningerne derved; disses Dækning. Besøgenes Antal. Dyrskuet. Betalingen for de udfillede Dyr. Sikring for at de anmeldte Dyr møde. Foderleverance. Middel mod falsk Angivelse. Kun rene Racer. Ej For-
dring om Selvtillæg. Betingelser for Dyrenes Udfilling. Ikke „Fedt-
kvæg“, dog for fedt Den Betydning Udfillingen tillægger mindre ud-
bredte Racer. Ej stor Forskel paa Præmierne. Fremgangsmaaden ved
Bedømmelsen. — Produktudstillingen meget lille. Redskabsudstillin-
gen. Særlig Afdeling for arbejdende Maskiner. 100 Lokomobiler. Intet
Redskab maa drives med Hestkraft. Redskabsprøverne. 5aarigt
Skifte. Opposition imod Præmieringsystemet; — Grunde for og imod.
Plovprøverne; disses Ordning. Dampplovprøverne. Resultaterne. — Mø-
det i Aberdeen. Dyrskuet; stor Betydning. Afvigelse i Ordning fra
de engelske Møder. Klasse for „Fedtkvæg“. Redskabsudstillingen.
Svingplov og Hjulplov; Bredsaanings- og Radsaaningsmaskiner. Ejen-
dommeligt Præmieringsystem.

Paa det Udviklingsstrin, hvorpaa det danske Agerbrug for Tiden
befinder sig, er England utvivlsomt det lærerigste Land for os, thi de
Faktorer, som et fremadskridende Agerbrug i Danmark i denne
Tidsperiode maa lægge Hovedvægten paa, nemlig bedre Husdyr,
kraftigere Fodring, udvidet Rodfrugtdyrkning, rigelig Gjødsf-
ning, udmærkede Maskiner og Redskaber, uden hvilke en intensiv
og fordelagtig Dyrekning af store Arealer ikke bliver mulig, —
finde vi intetsteds kraftigere udviklede end i England.

den vil komme, da det danske Agerbrug maa bryde sine egne Baner, da Agerbruget paa Sletlandet uden Bjergværksdrift, uden store Fabriker, uden rige Kolonier, hvor Overfluddet af Befolkningen naturligt søger hen, at Tiden maa komme, da dette Agerbrug maa skabe sig selv en Industri, maa afsætte sine Produkter i en mere forædlet Form, maa af en Del af Jorden tage værdifuldere Afgrøder end nu er Tilfældet, — dette er baade sandsynligt og ønskeligt; thi kun da kan den voksende Befolkning finde sit Erhverv inden Fædrelandets Grændser; — men, som sagt, endnu rettes ved Ønsket om Fremstridt Tanken mod Storbritanien og det med Rette.

Det var derfor med megen Glæde, at jeg modtog det kgl. Landhusholdningssekselskabs Tilbud om at rejse til England for at besøge Landbrugsmøderne i Leicester og Aberdeen, thi at man der vilde finde det bedste af Englands og Skotlands fortrinlige Husdyrstammer, at man der paa en Gang vilde blive kjendt med alle de senere Aars Forbedringer i Redskabs- og Maskinafdelingen, og at man der tillige vilde have Lejlighed til at træffe de Mænd, der saavel paa det theoretiske som praktiske Omraade kunne siges at være Førerne for det engelske Agerbrug, kunde man forud være temmelig vis paa; — disse Aarsmøder af de 2 store Landbrugsekselskaber i England og Skotland ere Agerbrugets Aarsfester, og med stoffet Forventning vil neppe nogen vende tilbage fra dem. Jeg har derfor troet, det muligvis maatte interessere danske Læsere at blive kjendt med den Beretning, som jeg desangaaende har afgivet til det kgl. Landhusholdningssekselskab, og meddeler den derfor nedenfor, efter dog først at have gjort opmærksom paa, at det ifølge Rejsens Formaal navnlig maatte være Mødernes Ordning og de udstillede Redskaber og Maskiner samt de Prøver, der bleve foretagne med disse, hvorpaa jeg maatte have Opmærksomheden henvendt.

Modet i Leicester,

omtrent midt i England, var foranstaltet af det store engelske Landbrugsselskab, hvis Medlemstal er mellem 5—6000. Dette Selskab udvidede 1839 sin Virksomhed til saadanne Møders Afholdelse; det første blev holdt det nævnte Aar i Oxford; ved dette vare Præmierne ialt omtrent 9000 Rd., men kun en ringe Del, nemlig 45 Rd., 1 Guld- og 3 Sølvmedailler, faldt paa Redstaberne, hvoraf der kun var 20 Udstillere. Siden den Tid er der afholdt et Møde hvert Aar med Undtagelse af 1866, da det opgaves formedelst Kvægepesten, og i samme Tidsrum er Præmiernes Beløb efterhaanden steget til henimod 27,000 Rd., men paa den anden Side Selskabets Indtægter ved Møderne ogsaa steget fra omtrent 36,000 til 80—100,000 Rd.

Mødestederne vaxle mellem de forfjellige Byer i England, og de Byer, der mene at kunne komme i Forslag, sende da allerede 1½ Aar forud Delegerede til Landbrugsselskabet for at underhandle med dette og give Oplysning om hvilke Lokalteter og Kræfter, de kunne stille til dets Raadighed. Af Pengehjælp fra vedkommende By og Landdistrikt fordres i Reglen mindst 18,000 Rd.; men som oftest bliver der tilbudt betydelig mere, uden at dog det højeste Bud giver noget særligt Krav. Inden Valget falder mellem de foreslaaede Byer, blive de af dem, hvorom der kan være Tale, besøgte og undersøgte af en Komite, i hvilken der mindst maa være 3 Medlemmer af en tidligere Udstillingskomite. Til Modet i Leicester iaar har Byen og Landdistriktet sammenskudt omtrent 47,700 Rd. og desuden anvist og med stort Besvær planeret en Plads til Dyrskuet og Redstabsamlingen paa 38 Tdr. Land tæt ved Byen og ligeledes stillet noget over 100 Tdr. Land til Selskabets Raadighed til Prøve af Redstaber.

Den store Forfjellighed af Forberedelser og Arbejder, som et slikt Møde nødvendiggjør, har fremkaldt en Mængde Komiteer, der alle virke med temmelig stor Frihed og Selvstændighed; den ønskelige og nødvendige Samarbejden mellem dem

steer ved en dertil valgt Formand (Direktør) for selve Mødet, og det er egentlig ham og Selskabets Sekretær, hvem Hovedarbejdet kommer til at paahvile, saaledes at den sidstnævnte navnlig har Forberedelserne for Mødet, medens den førstnævnte er Hovedlederen under selve Mødet. Foruden Lokalkomiteen, der forestaaer alle Arrangement udenfor selve Udstillingspladsen tilligemed nogle af de forberedende paa denne, vælges der af Selskabet 4 »Stewards« eller Medlemmer til en Finantskomite og 3 Stewards eller Inspektører for Dyrskuet og 3 for Redstabsudstillingen, hvem det er paalagt at overholde Orden i deres Afdelinger under Redstabsprøverne og Dyrenes Fremvisning som og ellers, men som da ogsaa have Fuldmagt til at bortvise fra Pladsen ethvert Dyr eller Redskab, hvis Gjer ikke holder sig de givne Regler eller Inspektørernes Anvisninger efterrettelig. Inspektørerne ved Dyrskuet afgive senere en Rapport om dette til Selskabets Raad, hvorimod det er Dommerne og ikke Inspektørerne ved Redstaberne, der give Beretning om disse. Desuden er der en Inspektør for Dyrenes Fodring og en anden for Indretningen og Ordningen af de paa Pladsen værende Restaurationer og Beværtningslokaler. Ved Redstabsprøverne ere begge Selskabets raadgivende Ingeniører, D'Frr. Amos og Gaston, tilstede for at hjælpe Dommerkomiteerne, hvoraf der omtrent er en for hver Redstabsklasse, der skal prøves. Dommerne vælges formelt af Selskabets Medlemmer, reelt af dets Raad (Council), hvorover der netop i denne Tid hersker en Del Uvillie blandt Medlemmerne.

Ved et Møde i Selskabet i Begyndelsen af November lægges Planen for Udstillingen næste Aar, navnlig for Præmiefordelingens Bedkommende, og den offentliggøres da strax, for at Opdrætterne og Fabrikanterne kunne forberede sig til Mødet; denne Forberedelsestid vilde naturlignovis alligevel være for kort, naar ikke Hovedprinciperne omtrent vare de samme for hvert Aar. Anmeldelsen af Dyr og Redskaber maa være indsendt til Sekretæren indtil 1ste Maj, og samtidig indbetales

den Sum, som det engang er vedtaget, at der ved Anmeldelsen maa erlægges for hvert Dyr og Redskab. I Henhold hertil slutter Sekretæren da Afford med Entreprenører om Opførelse af de nødvendige Stalde og Skure, foruden hele det øvrige Apparat af Kontorer, Plankeværker, Vandledninger, Indgange, Barrierer osv. osv., der bruges til Mødet. Det er interessant at see den Hensigtsmæssighed, Styrke og Godhed og dog store Økonomi, hvormed den hvert Aar fornøede Erfaring efterhaanden har lært dem at opføre alle disse interimistiske Foranstaltninger, og jeg skal her blot eksempelvis anføre, at man overalt finder Plankerne og Tømmeret anvendt og forbundet paa en saa findrig Maade, at kun nderst lidt af det bliver fordærvet, saa at Entreprenøren i Regelen kan realisere Materialierne ved Auktionen efter Mødet uden noget syndeligt Tab — undertiden faaer han endog hele Indkjøbsprisen dækket. For at give en Ide om Størrelsen af de her omtalte Arbejder skal jeg anføre, at omkring Udstillingspladsen iaar var der opført et omtrent 7000 Fod langt og $7\frac{1}{2}$ Fod højt Plankeværk og en Samling af Skure til Dyr og Redstaber, der med en Bredde af 18—22 Fod omtrent havde en samlet Længde af 16,000 Fod, hvoraf næsten 6000 Fod brugtes til Kvæg, Faar og Svin, og over 10,000 Fod til Redstaber og Maskiner; alle disse Skure vare dækkede med Sejldug, hvoraf der omtrent var medgaaet, da det flere Steder tillige dækkede Skurenes Sider, 580,000 Kvadrattod; desuden var der 4 dobbelte Hestestalde, hver halvandet Hundrede Fod lang og en samlet Række af enkelte Hestestalde af ialt 600 Fod. Hertil kommer nu alle Bureauerne, Restaurationerne, Udsalgstederne for Kataloger osv. Paa en Mængde Steder langs Skurene, navnlig langs Kvægskurene og de Skure, hvor Maskinerne vare i Gang, fandtes Opstandere med Bandhaner fra de i denne Anledning nedgravede Vandrør. Selve Hovedindgangen var en temmelig lang i smuk Stil opført Bygning, foran hvilken der var anlagt et findrigt System af Barrierer for at bryde Trængslen og lede de Besøgende ad forskellige

Strømninger mod de 7 Indgangsdøre. Erfaringen viste senere, hvor absolut nødvendig denne Foranstaltning var.

Foruden Udgifterne til selve Indretningen af Stuepladsen ere Selskabets væsentligste Udgifter de til Præmier, til Forsøgene, til Trykning og Korrespondence og til Inspektørerne, Dommerne og de mange Arbejdere. Dommerne af Dyr, der kun ere i Virksomhed 1 Dag, faae i det væsentlige kun deres Rejseudgifter dækkede, hvorimod Retsfadsdommerne, der omtrent ere beskæftigede ved Mødet i 14 Dage, ligesom ogsaa Inspektørerne og det øvrige Personale foruden frit Logi og fri Foræring paa Udstillingspladsen og i Forsøgsmarken tillige erholde Diæter til deres øvrige Udgifters Dækning.

Selskabets Indtægter bestaa foruden af den Sum, som vedkommende By og Landdistrikt tilskylder, af hvad der indkommer i de 5 Dage, Mødet er aabent, af hvad der betales for Pladsen for de udstillede Dyr og Retsfads, og af Salget af Kataloger (1 sh. for Dyrkataloget og 1 sh. for Retsfads-kataloget). Den første af Udstillingsdagene koster Adgangen 5 sh. (1 shilling = 2 $\frac{1}{2}$ 12 β), de 2 næste 2 $\frac{1}{2}$ sh. og de 2 sidste 1 sh. Alle Selskabets Medlemmer have fri Adgang. Mødet iaar i Leicester besøgte den 1ste Dag af 3052 betalende Deltagere, d. 2den af 10,290, d. 3die af 5987, d. 4de af 52,786 og d. 5te af 24,538. Selskabet har i Gjennemsnit hverken Tab eller direkte Fordel af disse Udstillinger; Mødet ifjor i Bury St. Edmund gav en Underballance af omtrent 18,000 Rd. og det forrige Møde (i Plymouth) af 10,000 Rd., medens Møderne i Leeds og Newcastle gav en Nettoindtægt af mellem 30—40,000 Rd.

Dyrskuet. Adgangen til dette staaer naturligvis aaben for saavel Medlemmer som Ikke-Medlemmer kun med Forskjel i Indskrivningspengene. For hvert Dyr, hvad enten Hest, Hornkvæg, Faar eller Svin, betaler hvert Medlem 5 shilling og Ikke-Medlem 15 sh.; desuden betales for hver Hestebox £ 2 (18 Rd.). Disse Indskrivningspenge betales samtidigt med Anmeldelsen, og allerede heri har Selskabet en nogenlunde

men ogsaa en nødvendig Borgen for, at de anmeldte Dyr virkelig vilde blive udstillede; men desuden maa der bødes 10 sh. for hvert Dyr, der udebliver, med mindre en Dyrlæge bevidner, at Dyret er syg eller er død. Betales denne Bøde ikke, er Bedkommende udelukket fra at udstille ved et kommende Møde. For disse Penge leveres ikke blot Staldrum eller Plads i et dækket Skur, men tillige foruden Dyrlægetilsyn det nødvendige Halm og Hø samt Grønfoder, der udleveres fra de Dplag, som Selskabets Sekretar i Reglen allerede det foregaaende Efteraar foranstalter opkjøbte eller (for Grønfoderet) bestilte i dette Djemed. Kraftfoder, som Korn, Mel, Oliefager el. Igr., leveres ikke af Selskabet, men kunne faaes til bestemte Priser af en autoriseret Handlende, der i dette Djemed har indrettet Dplag i Udkanten af Dyrskuepladsen.

Intet Dyr maa borttages fra dets Plads i Skurene, under en Bøde af £ 1, og intet Dyr kan føres bort fra Dyrskuet uden en skriftlig Tilladelse fra Inspektørerne; dette tillades undertiden for Hingstens Bedkommende, som Ejerne onste om Ratten at have i andre Stalde, men saafremt de da ikke atter møde, idømmes Bedkommende en Bøde af £ 5. Man seer altsaa, at der, og sikkert med Rette, er gjort, hvad der kan, for at forhindre at de, der besøge Skuet en af de sidste Dage, skulle finde nogle Pladser tomme og derved unddrages Sammenligningen mellem de præmierede Dyr og dem, der ingen Præmie have faaet, og det er jo navnlig dem, man har vanskeligt ved at holde paa. Sa der gives ved de engelske Møder endnu en anden Klasse, som Ejerne sikkert endnu hellere vilde borttage, og det er de Dyr, der under Bedømmelsen ikke blot ingen Præmie faae, men mærkes med »disqualified«, fordi Inspektørerne have fundet, at Udstillernes Angivelser af Dyrenes Alder eller andre Udstillingsvilkkaar have været falske; — ved en saadan offentlig Tilskuestilling af et attenteret Bedrageri har man søgt at værne sig derimod, og naar der desuagtet ved hvert Møde ikke findes saa Dyr eller rettere Udstillere, der ere

blevne „tilkjendte“ dette Mærke, saa sees deraf bedst, hvor nødvendigt det er at have strænge Regler.

Det er kun rene Racer, der tilstedes Afgang til Skuet; Selvtillæg og Selvopdræt forlanges ikke, men kun at Udstilleren, indtil Præmierne ere uddelte, er Ejer af Dyret; strax efter kan han sælge det, og ved selve Mødet foregaaer ikke saa ringe Handel, selv med præmierede Dyr. Før Dyrene modtages og anvises Plads, blive de undersøgte af Dyrlæger, for hvilke der er bygget et Bureau ved Indgangsporten for Dyrene, og af hvilke stadig nogle have Vagt under hele Mødet. Tillige fordres, at der med hver Hest skal følge et Bevis fra en Dyrlæge om, at den ikke har arvelige Sygdomme. Af andre Bestemmelser skal jeg blot fremhæve følgende: Intet Dyr, der en Gang har taget 1ste Præmie i en Klasse ved et af Selskabets tidligere Møder, kan æste samme Pris ved et kommende Møde. Intet Dyr, der har været udstillet ved et Skue for Fedtkvæg kan æste Pris. For at kunne tage Præmie fordres: at Dyrene over 3 Aar mindst have bedækket 3 forskjellige Køer i de sidste 3 Maaneder inden Indmeldelsen; at Køerne have født en levende Kalv i det sidste Aar inden Mødet; at Kvierne, der anmeldes at være med Kalv, ere blevne bedækkede inden d. 31te Marts, og Præmien udbetales end ikke med mindre de inden d. 31te Januar efter Skuet have født en levende Kalv.

Skuet omfatter kun Avls- og Tillæggsdyr, medens Udstillingen af „Fedt Kvæg“ for Englands Vedkommende er henvist til det bekjendte store Smithfield Skue kort før Jul. At Kvæg, Faar og navnlig Svin desuagtet i Reglen er i en saadan Stand, at de maa kaldes fortrinlige for Slagtebænken, er desværre altfor vist, thi om det end kan siges at være mer eller mindre nødvendigt for alle Fededyrenes Vedkommende, fordi man derved bedre kan vurdere dets Former og Anlæg for Fedning, saa foraarsager det ikke desmindre Opdrætterne en væsentlig Ulempe, da de selvfølgelig maa afmagre Dyrene, inden de atter kunne bruge dem til Avl; — den fedede Stand,

hvori Malketvæget møder, maa derimod sikkert i alle Retninger misbilliges.

De iaar udstillede Kvægracer vare Rorthorns (133 Stkr.), Herefords (38 Stkr.), Devons (52 Stkr.), Sussex (5 Stkr.), Kanal-Dernes (39 Stkr.), (Aldernen, Tersen og Guernsen) og en Afdeling under Navn af „andre Racer“, der ialt omfattede 4 Tyre og 7 Køer af Langhorn, 1 Tyr og 2 Køer af den lille smukke sorte Brittanrace, samt 2 Tyre og 5 Køer af Norfolk fullede Race. Hver af disse Klasser havde da et forskjelligt Antal Underafdelinger, og til hver af disse var henlagt en 1ste Præmie paa £ 15—25, en 2den Præmie paa £ 10—15 og i Reglen en 3die Præmie paa £ 5, der dog ikke maatte uddeles, med mindre der var mindst 6 Dyr i samme Deling, undtagen naar Dommerne særlig fandt Anledning dertil. Jeg anfører dette saa amfændeligt for at vise, at medens de enkelte Racers Betydning for Englands Kvægavl ere saa højt ulige, og endstjøndt der af Kvæget i „andre Racer“ sikkert kun findes meget lidt i England, saa har man dog, da det er gamle i sig selv vedligeholdte Racer, omtrent tildelt dem lige saa store om end ikke lige saa mange Præmier som de andre verdensberømte Racer. Det forekommer mig, at dette kun kan forklares ved, at Englænderne erkjende Vigtigheden af disse Racers rene Bevaring for vedkommende Lokalteter.

For skotsk Kvæg (Angus, Galloway, Aberdeens Polled, Highlands og Ayrshire) var der ingen Præmier udsatte, og der var selvfølgelig heller intet udstillet. Dette er derimod Tilfældet, naar Skuet holdes i det nordlige England nær Skotlands Grændser, ligesom der ogsaa er Klasser for irsk og væstsk Kvæg, naar Skuet holdes i en vestlig Bn.

En anden Ejendommelighed var den, at Præmierne for Kvæg, Faar og tildels Heste vare lige høje, fordi, som de sagde, det omtrent betinger lige megen »skill« (Dømmelse) hos Opdrætterne at lede Avlet af dem paa bedste Maade, og fordi et godt Faars Betydning for Faareavlen kan være ligesaa stor som den af en god Ko for Kvægavlen. Det forstaaes da ogsaa,

at Indstrivningspengene for alle Slags Dyr ere lige store, skjøndt Selstabet's Udgift til Plads, Foder og Strøelse er saa ulige for dem.

D. 16de om Morgenene vare alle Dyrene (167 Heste, 291 Stkr. Hornkvæg, 417 Faarenummere, 119 Svinenummere) paa Pladsen, og Dommerne begyndte da deres Arbejde. En Opgivelse af Dyrenes Nedstamning ønskes, men fordres ikke, og Dommerne maa i hvert Fald ikke faae den at see, inden Bedømmelsen har fundet Sted, da de ellers ofte kunde slutte sig til hvem Dyrene tilhøre. De faae kun opgivet Nummer, Klasse, Alder og Farve paa den ene Side i en blank Bog. Umiddelbart efter at Bedømmelsen var falden, bleve Præmie-stilkene hængte paa Dyrene. Hestene bleve klassevis den og de følgende Dage viste 2 Gange i Ringen, der var 600 Fod lang og 130 Fod bred, og Hornkvæget ligeledes klassevis en Gang daglig i en mindre Ring, 200 Fod lang og 60 Fod bred. Udstillingen varede til d. 21de om Aftenen, og først da maatte Dyrene som sagt borttages. — Til at indlade mig paa en kritisk Omtale af de udstillede Dyr, anseer jeg mig ikke kompetent; jeg skal kun bemærke, at det baade ansaaes for at være et mere end almindelig stort Dyrstue, rimeligvis som Følge af at der ikke de 2 sidste Aar formedelst Kvægsygen har været noget Dyrstue, og at de udstillede Dyr tillige vare bedre og smukkere end ved tidligere Møder, — et stærkt Bevis paa Rigdommen af de fortrinlige Husdyr, som England ejer, selv efterat Kvægsygen har bortrevet saa mange af dem.

Produktudstillingen var temmelig ubetydelig, naar undtages de store og righoldige Samlinger af Frø, kunstig Gjødning og Kraftfoderblandinger, som vedkommende Handelsmænd og Fabrikanter havde udstillet, ikke for at konkurrere om Præmier, men udelukkende for Affatningens Skyld. Af Uld var der kun 19 Prøver, af Smør endog kun 16 og af Ost kun 45.

Nedskabsudstillingen har ikke ved noget tidligere Møde været saa stor som iaar, da den har omfattet 6369 Num-

mere; men hertil maa rigtignok bemærkes, at der efterhaanden har indfundet sig paa disse Udstillinger en Masse Gjenstande og Varer, som kun højest uegentlig kunne siges at være Landbrugsartikler, om de end mer eller mindre ere Nødvendighedsartikler for Landmandens Hus saavel som for enhver anden Borger. Man har for nogle Aar siden prøvet paa, ikke at bortvise, men at henvise til en særlig Plads alle disse Varer, men maatte opgive det paa Grund af Bønsfeligheden ved at trække en bestemt Grændse for Landbrugsfager; — det er derfor nu saa godt som ubegrændset, hvad man kan finde i denne Del af Udstillingen; endog Vegetøjsfabrikanten har der faaet en Plads.

Alle Redskaberne vare udstillede i aabne Skure, der vare 9—10 Alen brede, og for hver løbende Fod i Længden maatte Udstillerne betale 2 sh. (5 $\frac{1}{4}$ 8 β), og de maatte selv besørge opførte de lukkede Skure til Kontorer, som de fleste af dem havde midt i deres Udstillingsplads. Opstillingen var ikke ordnet efter Redstabsklasser, men hver Udstiller havde alle sine forstjellige Redskaber samlede paa et eller rettere paa 2 Steder, thi der var truffet den særdeles heldige Foranstaltning, at alle de Redskaber og Maskiner, som Fabrikkerne vilde vise i Gang, vare henviste til særlige Skure. Ved denne Foranstaltning vedligeholdtes ikke blot den nødvendige Orden i Udstillingen, men det var et ligesaa interessant som imponerende Skue at see den lange Række af 100 Lokomobiler i Arbejde paa een Gang udenfor de 1700 Fod lange Skure, indenfor hvilke den store og righoldige Samling af Tærste-, Kense- og Knusmaskiner af Halmelevatorer og Hakkelsesmaskiner, af Benmøller og Stenkusere, af Pomper, Drænrørs- og Murstenspresser osv. osv. naasbrudt vare i Arbejde. Intet Redskab blev drevet med Hestekraft, alle skulde drives med Dampkraft, hvilket unægtelig er langt bedre og giver det hele en Sikkerhed og Stadighed, som det ikke er muligt at opnaa med Heste, der altid ville være mere eller mindre urolige i saa støjende Omgivelser. Saavel Raamaterialerne, der bleve bearbejdede ved Fremvisningen af

disse Maskiner, som og selve Dampkraften maatte Fabrikkerne selv skaffe tilveje. Til en temmelig stor Plads mellem Redskaberne vare de selvbevægelige Lokomobiler henviste, og her saae man dem hele Dagen kjøre, fremad og baglænds, vende og dreje i større og mindre Sving. Den Lethed, hvormed der manøvreredes med dem, var overraskende; et lille Lokomobil fra Aveling og Porter, der trak en transportabel Kran 6—7 Al. lang efter sig, kunde med denne vende paa en Plads med en indre Radius af kun 6 Alen.

Her at ville indlade mig paa at beskrive de Redskaber og Maskiner, der egne sig for vore Forhold og derfor fortjene vor Opmærksomhed, vilde blive for vidtløftigt, og end ikke være af nogen egentlig Nytte, naar Beskrivelsen ikke ledsages af Tegninger, saameget mere som Forudsætningen for i Korthed at kunne beskrive de Forbedringer, som de senere Aar have bragt i Redskabsafdelingen, nemlig et nogenlunde Kjendskab til de vigtigste af de allerede i lang Tid i England brugte Maskiner, ikke kan siges at være tilstede her i vort maskinfattige Land i noget synderligt Omfang. I Haab om, at jeg derimod senere kan komme til at omtale nogle af de bedste Maskiner enkeltvis og da ledsage dem med Afbildninger, skal jeg derfor her indskrænke mig til at omtale

Redskabsprøverne. Det er kun en Del af de udstillede Redskaber, der aarlig prøves, idet alle Slags Redskaber i saa Henseende ere delte i et 5aarigt Skifte; men til Gjengjæld foretages da ogsaa Prøverne med en Omhu som neppe noget andetsteds. Det er hovedsagelig kun til de Redskabsklasser, der prøves, at der uddeles Præmier, og man skulde paa Forhaand tro, at der intet kunde være at indvende mod disses Uddeling, hvor en saa omhyggelig og dygtig Prøvelse af dem er gaaet forud. Dette er ikke desmindre Tilfældet, og for et Par Aar siden søgte en Del af Fabrikkerne, og det endog af de betydeligste, at tvinge Selskabet til at forlade Præmierings-systemet ved at erklære i modsat Fald ikke at ville udstille. Deres Argument var dette, at selv om man forudsætter, at Bedømmelsen

af Maskinens øjeblikkelige Værd kunde fældes rigtig efter de anstillede Prøver, saa er der dog een Faktor, som Dommerne ikke med nogen Sikkerhed kunne bedømme, og det den allervigtigste, nemlig Godheden og Styrken af det anvendte Materiale, eller med andre Ord Maskinens Varighed. Da nu imidlertid Erfaringen har viist, at Kjøberne tage meget Hensyn til det Stempel, som Selskabet ved dets Præmier sætter paa de forskellige Redstaber, og da de præmierede Redstaber derfor vinde en uforholdsmæssig Udbredelse, stader hele denne Foranstaltning navnlig de solide Firmaer, der ikke lægge Hovedvægten paa at fabrikere et Udstillingsredskab, men et i alle Maader godt og varigt Arbejdsredskab. Det lykkes dem imidlertid ikke at sætte deres Villie igjennem, da ikke alle Fabrikanterne bleve enige, men en Del vedblivende vilde konkurrere til Præmier; — de andre bleve da derved nødsagede til ogsaa at udstille og tildels at konkurrere.

Det kan imidlertid heller ikke nægtes, at naar Bedømmelsen finder Sted med den ønskelige Omhu og Indsigt, saa vil den dog altid kunne være nogen Vejledning med Hensyn til Konstruktionens Hensigtsmæssighed og Godhed navnlig af alle nyere lidet kjendte Maskiner, og det vilde maaste nok blive et Savn for Landmændene, om de skulde undvære denne Vejledning; det gjælder blot om, at de ikke opfatte den som en Bedømmelse af Maskinens absolute Værd, men kun af det ved Maskinen, som kan bedømmes ved en sliq Prøve. Noget andet er det derimod, hvor en Maskine eller et Redskab har naaet en saadan Fuldkommenhed og udstilles af saa gode og bekjendte Firmaer, at der næsten ingen Forskjel er imellem dem; der kan Præmieringen let blive uheldig. Dette var iaar f. Ex. Tilfældet med Plovene. Hovedkonkurrencen i denne Klasse stod mellem de 3 anerkjendte fortrinlige Plovfirmaer: Howard, Ransomes og Hornsby, og det var yderst vanskeligt for Dommerne at tage Bestemmelse; ikke desmindre tilkjendtes de 2 førstnævnte næsten alle Præmierne, og deres Plove fik derved en offentlig Anerkjendelse, der ikke vil blive

uden Indflydelse paa Landmændenes Kjøb, uagtet Dommerne selv erkjendte, at de 3 Firmaers Plove i Godhed stode hinanden saa nær, at det ikke vil bringe Landmændene „4 Skillings Tab“, hvad enten de bestemme sig for at kjøbe sine Plove fra den ene eller anden af disse 3 Fabriker.

Kedskabsprøverne omfattede iaar Plove, Harver, Grubbere, Tromler og Kedskaber til Dampdyrkning og til Drænrør- og Murstensfabrikationen; Prøverne begyndte d. 9de og fortattes hver Dag til d. 15 medregnet; de sidstnævnte Kedskaber prøvedes paa Udstillingspladsen, de øvrige paa nogle Marker af temmelig stærk Lerjord, der omtrent indtog et Areal af 112 Tdr. Land, og som laa $\frac{1}{4}$ Mil fra Byen. Hver af de her nævnte Kedskabsklasser havde sin Dommerkomite; fra Sekretariatet var der for nogle af Klassernes Vedkommende meddelt enkelte Betingelser, som Kedskaberne maatte fyldestgjøre, og hvorpaa Opmarksomheden derfor særlig maatte være rettet, men iøvrigt bestemte Dommerne selv den Fremgangsmaade og det Pointeringsystem, som de vilde bruge ved Prøverne. Alle Udgifterne ved disse Prøver bleve afholdte af Selskabet. Med hvilken Omhu, disse Prøver gik for sig, vil sees ved noget nærmere at omtale Prøverne med Plove og med Damplove, det ældste og det yngste Kedskab.

Pløvforsøgene. Plovene deltes i Hjulpløve, Svingpløve, Undergrundsplove og Dobbeltpløve, og de første deltes igjen i almindelige, lette og dybtgaaende Hjulpløve, Svingplovene derimod mærkelig nok kun i almindelige og lette. Ved den første Prøve med almindelige Hjulpløve konkurrerede 12; det tillodes først at tage 3 Omgange for at aabne Arbejdet, derefter pløjedes 4 Omgange 6" dybt, andre 4 Omgange $7\frac{1}{2}$ " dybt, og endelig gjordes Ageren færdig ved en 9" dyb Pløjning; blandt de 12 Plove valgtes 6 til en anden Prøve i $7\frac{1}{8}$ " Dybde og af disse atter 3 til den 3die og afgjørende Prøve. Det rette Forhold mellem Jurens Brede og Dybde blev omhyggelig varetaget; ved et lille Instrument paafaaes, at Landfiden og Jurebunden dannede en ret Vinkel, og ved med en

Spade og Skraber at aabne Tværsnit over de lagte Furer undersøgte man, hvorvidt begge Sider af Furebunden havde samme Dybde. Foruden dette var der jo at tage Hensyn til den Renhed, hvormed Furerne blev lagte, til hvorledes Ploven brød og vendte Furen, til Stadigheden i dens Gang osv. Med samme Omhyggelighed undersøgtes alle de andre Plove, kun med Forskjel i Dybden, idet de lette Plove kun gik 5" og 6" dybt, de svære Plove derimod 12" dybt, — et næsten urimeligt Arbejde med Hestekraft i en saa stærk, fast og tidligere kun saa grundt dyrket Jord. Efterat man saaledes i Løbet af de 4 første Dage havde gennemgaaet alle de udstillede Plove og udpillet de 3 bedste af hver Slags, blev disses Kraftforbrug prøvet den 5te Dag. Ved disse som ved alle andre Kraftprøver have Englænderne indført den særdeles heldige Forandring at erstatte den ustadige og vaklende Hestekraft, der har ødelagt saa mangen Kraftprøve, med Dampkraft.

Af ubetinget størst Interesse iaar vare Prøverne med Damppløve, Dampgrubbere o. lg. Det er i et Aar som dette, da Jorden er bleven saa fast og tør, at Hesteplovene mange Steder ere udelukkede fra Marken, at Damppløvene især kunne vise deres store Fortrin, og dette forøgede end mere den usvækkede Interesse, hvormed Englænderne i de 5 Dage fulgte Prøverne med dette Redskab, i hvilket de see en af den nyere Tids væsentligste Forbedringer for Agerbruget.

Der var 5 Firmaer, der konkurrerede, men egentlig var det kun mellem 2 af disse, Fowler og Howard, at Kampen kunde siges at staa, thi Mr. Smith paa Woolston, Føreren for det 3die System af nogen Betydning, har, misfornøjet over den ubillige Medfart han mener at have lidt ved tidligere Prøver, ikke i de sidste 7—8 Aar givet Møde ved Selskabets Udstillinger. Af de andre Firmaer, der vare mødte, brugte Aveling & Porter Fowlers Gravepløve efter Kredssystemet men med et Vindeapparat, der lignede Howards, men var noget hensigtsmæssigere i enkelte Smaating; Taffer & Sons brugte Smiths Grubber og en af dem selv konstrueret Vinde, og Mr.

Hayes brugte ligeledes Smiths Grubber, men med en Forbedring af dennes Vendekrog, saa Lokomotivet ikke behøver at standse, idet man kommer til Agerens Ende; tillige brugte han et af ham selv konstrueret Vindeapparat, der havde flere væsentlige Fortrin fremfor de hidtil brugte, blandt andet den, at Manden, der styrer det arbejdende Redskab, ved en Snor til Binden selv kan standse denne og derved Redskabet, hvilket ikke er af ringe Betydning i taaget Vejr, thi Signalflaget, som Redskabsmanden maa hæve, idet han ønsker Lokomotivet standset, kan da ofte kun med Vanskelighed sees af Lokomotivstyren, der skal foretage Standningen. Af Fowlers og Howards mange forskellige Redskaber vare alle tilstede undtagen Howards Dobbeltssystem, hvilket meget maatte beklages. Keppe har nogen Fabrikant nogenstunde udstillet en saa imponerende Samling af Redskaber og Maskiner, som den Fowler først havde i Forsøgsmarken og senere paa Udstillingspladsen. Vægten af de af ham sendte Redskaber beløb sig til over 600,000 *ℓ*; han mødte med 9 Lokomotiver, hvoraf det mindste var paa 8 Hestes Kraft, 4 paa 10 Heste, 2 paa 12 og 2 paa 20 Hestes Kraft hvert; disse sidste, som for første Gang vare udstillede iaar, vare overordentlig smukt og godt forarbejdede, idet den stedse stigende Benyttelse af Staal for at give stor Styrke med forholdsviis ringe Vægt her næsten var helt gennemgaaende. Det var i Sandhed et mærkeligt Syn, der kastede et forunderligt Lys over Nutidens Agerbrug i Modsætning til som det var for et halvt Aarhundrede siden, da man, efterat Prøverne i Forsøgsmarken vare sluttede, saa disse Lokomotiver hver med en lang Række af Plove, Harver, Grubbere, Rebbærere, Vogne efter sig og følgende tæt efter hinanden komme kjørende fra Forsøgsmarken ind i Redskabsudstillingen med en Sikkerhed, Værdighed og Stadighed i Gangen, saa man næsten skulde tro, de selv havde Følelsen af at de vendte hjem fra en fejrrig Bedrift.

Blandt de mange Forsøg med Damppløvene skal jeg kun omtale et Par. Hvert af de nævnte Firmaer opstillede et

(Fowler 2) Sæt Apparater, passende til Gaarde af »a moderate size» (vel omtrent 4—500 Tdr. Land), i en indhegnet Mark; nogle af Apparaterne kunde flyttes uden Hestekraft, idet Lokomobilerne vare selvbevægelige, andre maatte derimod bruge Hestekraft for at komme fra en Mark i en anden. I en Mark affattes Stykker for hvert Apparat og nu iagttoges nøjagtig, hvor lang Tid der medgik, inden hvert Apparat kom ind i Arbejdsmarken til sit Stykke, Tiden der medgik for at fastgjøre Ankrene, udstikke Jerntougene og sætte Redstaberne i Gang, hvor lang Tid Arbejdet medtog, og hvor stor Jordoverflade og hvor stor Vægt af Jord, der var bleven bearbejdet. I nedenstaaende Tabel ere disse Data gjengivne.

Fabrikantens Navn.	Pris.	Dampmaskinernes Hestekraft.	Den nedendige Saandkraft.		Redstabs Brede.	Tiden for at slutte og indstille Apparatet.		Bearbejdet Areal pr. Time.	Hvor dybt bearbejdet.	Vægten af den bearbejdede Jord i Pund.	
			Mand	Drenge		Tom.	Timer			Min.	Styr. Lb.
Avelling & Porter . . .	6030	10	5	2	40	„	48	2,9	8,9	854,145	85,415
Howard . . .	4680	10	5	2	40	1	5	5,7	6,7	1,649,016	164,902
Taffer & Sons	5913	10	5	2	33 $\frac{3}{4}$	„	44	3,6	6,7	743,714	75,371
Fowler (Clipdrum) . . .	6372	8	3	2	40	„	33	6,3	8,9	1,839,348	229,918
Haye . . .	4950	10	4	2	36	1	48	*)			
Fowler (2 Binder) . .	7524	10	3	2	50	„	25	5,9	10,1	2,062,919	206,292

Med et andet Forsøg undersøgte man ved en kolossal der-til særlig konstrueret Kraftmaaler de forskellige Redstabs Kraftforbrug. De bleve alle trukne med samme Lokomobil, et af Howard, og arbejdede alle efter Redssystemet, saa Forholdene for hvert enkelt Redstab vare de samme. Resultatet findes i nedenstaaende Tabel.

*) Hayes Apparat endte ej Prøven den bestemte Dag, men leverede det næste Dag smukt udført.

Det benyttede Redskab.	Redskabets	Arbejds-	Kraftforbrug	Kraftforbrug	Den bearbej-
	Brede.	mindre	pr. Hektar	pr. Hektar	et Hektar
	Tom.	Tom.	\bar{A}	\bar{A}	\bar{A}
Howards 1-surede Reolplov	16	13	1634	7,7	852
Fowlers dobbeltsurede do.	30	14 $\frac{1}{2}$	2913	6,7	961
Fowlers 4-surede Plov	40	9 $\frac{1}{2}$	2992	7,8	483
Howards do. do.	40	6	1938	8,1	500
Howards do. Graveplov	40	6	2795	11,7	380
Fowlers do. do.	40	9	2998	8,4	547
Fowlers 5-surede do.	50	8	3055	7,8	365
Tassers 3-tandede Grubber	36	6	1089	5,0	400
Howards 4-tandede do.	40	6 $\frac{3}{4}$	2544	9,5	462
Fowlers 5-tandede do.	50	5 $\frac{1}{2}$	2956	10,8	359
Payes 5-tandede do.	33	4	2012	15,1	353
Fowlers 9-tandede Kultivator	70	3	2345	8,8	230
Howards do. do.	90	4 $\frac{1}{2}$	3006	7,4	352

Efter Forsøgenes Slutning uddeltes Præmierne saaledes: Fowler fik 1ste Præmie (£ 100) og begge 2den Præmierne (hver paa £ 50) for den bedste Benyttelse af Dampkraft til Jordens Dyrkning; Howard fik derimod 1ste Præmie for Dampdyrkningsapparater til Gaarde af »a moderate size«, og 2den Præmie uddeltes ikke. Af de 10 Præmier, der vare udsatte for enkelte Dele af Dampdyrkningsapparaterne, tog Howard de 2 Præmier for Harver og en femtandet Grubber, Fowler derimod alle de andre. Desuden tilkjendtes ogsaa Fowler den af Vicekongen af Egypten udsatte Sølvpokal til en Vardi af £ 150 for det bedste Redskab til Jordens Dyrkning med Dampkraft, og som tillige forbandt Styrke med Simpelt i Konstruktionen, saa at det særlig maatte passe for Lande som Egypten, hvor det er vanskeligt at finde dygtige Arbejdere til at reparere mulige Bræk. Jeg anfører denne Præmiefor- deling, fordi den viser, hvor bestemt Engländerne udtale sig til Fordel for de kraftigste om end samtidig sværeste og dyreste Dampdyrkningsapparater.

Modet i Aberdeen.

Det skotske Landbrugselskab, der omtrent tæller 4000 Medlemmer, holdt iaar sit Møde i Aberdeen d. 28de, 29de og 30te Juli. Det var det 41de Møde, som Selskabet afholdt. Vel stiftedes Selskabet allerede 1784, men først 1822 begyndte det med disse Udstillinger, og siden den Tid have de med faa Undtagelser været holdte aarlig. I de første 4 Aar vare Møderne i Edinburgh, senere have de stiftet mellem de vigtigste Byer i Skotland. 1827 gaves første Gang Plads til Redskaber paa Udstillingen; 1834 optoges Mælkeriprodukter som en Afdeling, og 1843 optoges Hjerkræ for første Gang.

Det som især give de skotske Møder Interesse er deres store Samling af Husdyr. Den var iaar næsten ligesaa stor som den i Leicester, nemlig 373 Stkr. Kvæg, 139 Heste, 260 Faar, 39 Svin og desuden 160 Nummere Hjerkræ, og ved Dyrskuet uddeltes Præmier for omtrent 14,400 Rd. Desuden er det tildels andre men ligesaa berømte Racer af Dyr vi træffe ved de skotske som ved de engelske Møder, thi vi mødes der med det berømte Ayrshire- og Anguskvæg, med Galloway- og Highlandskvæg, med Cheviotfaar og de bekjendte Blackfacede fra de skotske Højlande. Desuden findes i Skotland Besætninger af Korthornskvæg og af Leicesterfaar, der omtrent kunne maale sig med de engelske Hjorder af disse Racer. Det er interessant at lægge Mærke til, at trods den overordentlig lette Forbindelse ved Jernvejene paavirkes Tallet af de udstillede Dyr dog stærkt af, hvorvidt den Egn, hvori Mødet bliver holdt, navnlig er et kvæg- eller mest et kornproducerende Landskab. Vi see saaledes, at medens Glasgow, der ligger de kvægopdrættende Egne nærmere end Edinburgh, i Gjennemsnit af de der hidtil afholdte Dyrskuer har udstillet 390 Stkr. Kvæg og 410 Faar, har Edinburgh kun udstillet henholdsvis 155 og 273. Derimod har Tallet af de udstillede Heste været lidt mindre i Glasgow end i Edinburgh; den vigtigste hesteopdrættende Egn ligger

nemlig imellem dem, og Edinburgh ligger i et mere forndyrkende altsaa ogsaa mere hestebrugende Landstrib end Glasgow.

Planen og Principerne for de skotske Dyrskuer ere omtrent de samme som for de engelske, og jeg skal derfor ikke nøjere omtale dem her, men kun berøre de Punkter, hvori de stille sig fra hinanden. Betalingen for hvert udstillet Dyr er her ulige høj, idet der for Pladsen til

	af Medl.	af 3ffe-Medl.
3 Aars Hingste betales	10 sh.	20 sh.
Andre Heste samt Kvæg over 2 Aar	7½ —	15 —
Føl, Kvier og Kalve	5 —	10 —
Faar og Svin (pr. Nummer)	5 —	10 —
Fjerkræ (pr. Nummer)	1½ —	2½ —

Herfor gives den fornødne Plads under Skur og den første Strøelse, hvorimod den senere brugte Strøelse, samt al Slags Foder maa kjøbes af Udstillerne til bestemte Priser af en dertil antaget Foderhandler. Hestene kunne borttages hver Nat imod at deponere £ 2 som Sikkerhed for at de bringes næste Morgen. Ogsaa med Hensyn til Præmiernes Størrelse ved de forskjellige Husdyrklasser er der større Forskjel end ved de engelske Møder, om end ikke saa stor som almindelig hos os. 1ste og 2den Præmie ere Pengepræmier, 3die derimod en Sølvmedaille, hvis Uddelelse ikke betinges af Tilstedeværelsen af et vist Antal Dyr i samme Klasse, saaledes som i England. Til Fjerkræ uddeles kun Sølv- og Broncemedailler, ingen Pengepræmier. Dommerne ere bemyndigede til at bortvise de Dyr fra Udstillingen, som forekomme dem uverdige til at have Plads der. Mens Bedømmelsen gaaer for sig (her som ved Leicester den første Udstillingsdags Formiddag), kunne Selskabets Medlemmer og Udstillerne af Dyr være tilstede mod at erlægge 5 sh. og andre mod 10 sh.; kun fra den nærmeste Plads omkring Dommerne, efterhaanden som disse gaa igjennem Rækkerne, er Publikum afspærret. Ogsaa med Hensyn til Forbringerne angaaende Avlsdyrenes Avledngtighed var der nogen, om end ikke væsentlig Forskjel mellem Mødet her og i Leice-

ster, derimod var der endnu den Hovedforskjel ved Dyrskuet, at dette i Aberdeen tillige omfattede „Fedt Kvæg“, som imidlertid ikke tildeltes Pengepræmier, men kun Guld- og Sølvmedailler. Dette var særlig heldigt for Besøgerne iaar, idet Mødet jo afholdtes i Skotlands berømteste Fedeegn, der omslutter de bedste baade Korthorns- og Angusfedere, der findes i Skotland. Blandt Angusfederne hævdede M'Combie paa Tillyfour ogsaa denne Gang sin Plads, idet en $3\frac{1}{4}$ Aar gammel Stud, en Broder til hans berømte Stud „Black Prince“ fra sidste Smithfield Skue, tog 1ste Præmie; derimod bevarede han ikke sin Overlegenhed i Klasserne for yngre Dyr. — Konkurrencen voxer stærkt, thi det er forbausende, hvor stærke Fremstridt et fortrinligt Opdræt og en kraftig Fedning gjør i denne Egn.

Kedska bsudstillingen, der i de første 10 Aar ikke noget Aar talte over 30 Nummere, indsluttede iaar mellem 11 og 1200, og frembød altsaa en ret anseelig Samling, men dog kun meget lille mod den i Leicester. Dog kan Overværelsen af et engelsk Møde ej heller gjøre et Besøg ved det skotske Møde overflødig for Kedskabernes Bedkommende, thi vel indeholde de ikke saa mange Nyheder og en saadan Rigdom af Former som ved de engelske Møder, men derimod vise de en alvorlig Stræben efter at simplificere de engang anerkjendte Maskiner, og at lægge Hovedvægten paa en økonomisk og dog solid Udførelse. Hertil kommer nu, at de skotske Kedskaber i Reglen ere lettere, og, da de ere mindre elegant udstyrede, tillige billigere end de engelske, hvorfor de i mange Tilfælde vilde passe bedre for vore danske Forhold end de engelske. Desuden møde vi ogsaa der Kedskaber, som bruges hos os, men som kun undtagelsesvis findes i England; saaledes hører jo Svingploven Skotland til, medens man næsten overalt i England bruger Hjulplove, saa at der endog fra flere Sider rejstes ivrig Opposition imod, at man ved Mødet i Leicester havde villet give „en saa jammerlig Ting“ som Svingploven Udgang til Blovprøverne. Ligeledes er Bredsaamaskinen saa at sige banlyst fra de engelske Udstillinger, og jeg mindes

kun der at have fundet Radsaamaskiner*), hvorimod den endnu udgjør omtrent Halvdelen af alle de ved de skotske Møder udstillede Saamaskiner; men alle ere de efter samme Princip, nemlig en i Sædekassens Bund liggende Jernaxe med Jernvinger, der bringe Sæden ud af Huller i Siden af Kassen, og sikkert fortjene de mere Udbredelse hos os end de have, idet de uden at være tunge for Hestene i Forhold til det Arbejde, de udrette, ere lette at styre og stille, komme ikke i Uorden, Sædfordelerne slides saa at sige slet ikke, og de udrette meget Arbejde. Skotterne ere imidlertid ogsaa stærkt inde paa Radsaaning, men de Maskiner, de bruge hertil, ere tildels efter samme Princip som deres Bredsaamaskiner, og da de ikke som Engelskmændene stille den Fordring, at Maskinen skal kunne faae i mere end een eller nogle faa ulige Afstande mellem Raderne, saa kan den være langt simplere i sin Konstruktion og derfor ogsaa langt billigere end de engelske. Striden i saa Henseende staaer ligesaa bestemt mellem Engelskmænd og Skotter, som om Hjul- og Svingploven; de faa skotske Fabrikanter, der mødte i Leicester, havde maattet omforme deres Radsaamaskiner efter Engelskmændenes Fordringer.

Hvad Ordningen af Mødet i Aberdeen angaaer, da var ogsaa den ret smuk om end noget tarveligere end i Leicester. I Redskabsamlingen var Udskillelsen af de blot udstillede og de arbejdende Maskiner og Redskaber kun delvis gjennem-

*) Bestræbelserne for at spare Saasæd gaa som bekendt endnu videre, og navnlig har den bekendte Mr. Mechi iaar agiteret stærkt for at dibble Kornet i Raderne. Han bruger dertil Haandkraft, men jeg havde iaar Lejlighed til at see to Stykker med Hvede og Byg, paa omtrent 5—7 Edr. Land hvert, der vare dibblede med en Maskine, som jeg for 3 Aar siden saae paa Landmandsmødet i Plymouth i en noget raa Form, men som iaar var paa Udstillingen i betydelig forbedret om end endnu temmelig kompliceret Form. Saabel Hveden som Bygget stod trods Sommerens Tørke særdeles godt, ligesaa tet som de ved Siden af paa samme Maade behandlede men radsaede Marker, og med saa fyldige, vægtige Ax, som jeg aldrig mindes at have seet tidligere.

ført, og da hertil kom, at mange af Redskaberne først kom tilstede efter Mødets Begyndelse, og at de ikke alle vare under Tag saaledes som i Leicester, gjorde denne Del af Udstillingen langtfra det Indtryk af at være vel ordnet som ved hint Møde. Udstillerne kunde nemlig ved Mældingen om, hvad de vilde udstille, angive, hvorvidt de ønskede det under Tag eller ikke; i første Tilfælde betalte Udstillere, der vare Medlemmer af Selskabet, intet, hvorimod Ikke-Medlemmer maatte betale $\frac{1}{2}$ sh. for hver løbende Fod med 20 Fods Brede; i sidste Tilfælde (under Tag) betalte Medlemmer $1\frac{1}{2}$ sh. og Ikke-Medlemmer 2 sh. for samme Plads. Den samme Opposition mod Præmieringsystemet, som jeg omtalte under Leicester-mødet af de engelske Fabrikanter, havde de skotske udøvet her, og her var det lykkedes dem at sætte deres Villie igjennem, fordi Præmierne her tidligere ikke uddeltes efter denne nøje Prøvelse som ved de engelske Møder, saa Mislighederne, der fremkom ved Bedømmelsen, vare langt større. Der uddeltes altsaa nu ingen Redskabspræmier ved Mødet, men naar Fabrikanten mener, at hans Redskab eller Maskine fremstiller en ny Opfindelse eller en gennemgribende Forbedring, og dette opgives ved Anmeldelsen af Redskabet, blive disse Redskaber paa Mødet inspicerede af en dertil valgt Komite, og forsaavidt denne finder dem værdige dertil, blive de af Selskabets Bestyrelse henviste til at prøves af en Lokalkomite til de Tider af Aaret, da Betingelserne for at prøve dem ere de mest passende. I Henhold til den derefter afgivne Beretning kan Bestyrelsen for Selskabet tilkjende dem en Præmie, hvis Størrelse bestemmes efter den Betjndning, som Opfindelsen eller Forbedringen menes at maatte have. I Reglen finde disse Prøver Sted i Nærheden af den By, hvor Mødet har været afholdt, men bundet dertil er Selskabet ikke.

Af det Foranstaende fremgaaer, at der navnlig i 2 Retninger er Forskjel mellem de engelske og de hidtil afholdte

danste Landbrugsmøder, nemlig hvad Forhandlinger og Redstabsudstillingen angaaer.

De danste Møder have som bekjendt forandret sig meget fra hint Møde i Randers for 23 Aar siden, da Diskussionen var det overvejende, Dyrskuet kun ringe og Redstabsudstillingen saa at sige intet. Allerede i en Række af Aar have de egentlige Dyrskuedage været Mødernes „store Dage“, og allerede i mange Aar have Redstabs- og Produktudstillingerne været temmelig umfangsrige; det er aabenbart disse 2 Sider af Mødernes Virksomhed og ikke Diskussionen, der drage de fleste Folk til Møderne, og ere disses egentlige Bærere. Om de derfor ikke bør være eneraadende, er det dog paa dem at Hovedvægten bør lægges. Dette maa ansees for heldigt; thi ikke blot vil enhver hellere ophyses gennem Djet end gennem Dret, men den første Oplysning slaar ogsaa i Reglen dybere Rodder og er derfor i og for sig ønskeligere. Desuden tillader Udstillingen enhver frit at bevæge sig derhen, hvor hans Hovedinteresse drager ham; den frembyder en rig Afværling, kjeder man sig over et Redstab eller ved en Dyrsklasse, er man ej bundet dertil, — med eet Ord, det bliver nødvendigt for hver enkelt at være aktiv Deltager i Mødet, hvis han vil have noget Udbytte af det, men det er netop denne Selbvirkelse, som enhver levende Deltager ønsker sig og som bedst udvikler.

Forhandlingernes Opgave er jo dels den at virke belærende, dels den at virke agiterende; belærende ved at klare Spørgsmaalene og søge Klarheden tilvejebragt eller styrket ved at saa mange som muligt komme frem med deres Erfaringer og Meninger desangaaende; — agiterende, ved at vække Interesse for den fremsatte Sag. I første Hensende er Diskussionen ved Landmandsmøderne ej længer nødvendig, thi saavel Landhusholdningssekskabet, de landøkonomiske Foreninger, Landbohøjskolen som og den landøkonomiske Presse kunne fuldtvel udrette dette Arbejde og gjøre det ligesaa godt eller endog bedre end det kan stee ved et Land-

mandsmøde, hvor Samlingen af stillede Spørgsmaal i Reglen er saa stor, at Forhandlingen af et Spørgsmaal jævnlig maa afbrydes for at give Plads for det næste, og hvor en stor Del af Talerne i Reglen møde uforberedte, saa at der ofte falder lige saa megen forvirrende som vejledende Tale. Ganste vist knytter den samme Ulempe sig ogsaa til Forhandlingerne andesteds, men det gjør for saa vidt mindre Skade, som Tilhørernes Antal er mindre og Tiden ikke saa overordentlig kostbar, som vi maa sige Tilfældet er med hver Time under et Landmandsmøde. I den sidste, den agiterende, Retning ere Forhandlingerne derimod ikke overflødige og ville aldrig blive det, naar de blot ere grundige og sande, thi vi trænge og ville altid trænge til et varmt og grundigt Ord, der kan dryppe Liv og Interesse for Fremstridt ind i alle dem, der helst ville slaa sig til Ro med Nutidens Standpunkt; en saa gunstig Lejlighed i saa Henseende, som et Landmandsmøde unægtelig kan være, bør derfor ikke gaa ubenyttet hen, og vi bør derfor sikkert for saa vidt afvige fra det engelske Møde.

Det bliver altsaa ikke et Spørgsmaal, der skal besvares, ikke en Tvivl, der skal klares, men derimod en eller flere Sager af almindelig Interesse og Betydning, der skal virkes for. Dette skeer bedre ved sluttede Foredrag end ved Diskussioner og det vilde derfor vist være rigtigt, at overdrage enkelte Mænd med særlig og anerkjendt Dngtighed i de Retninger, for hvilke man vil paakalde Forsamlingens Interesse, at stille dem frem i vel overvejede grundige Foredrag. Af saadanne bør der neppe være mere end eet hver Dag, og til at bestemme de Emner, der skulle fremsættes, synes det egl. Landhusholdningselskab særlig kaldet, fordi dette Selstab fremfor noget andet eller nogen Enkeltmand maa have Indseende i „i hvad Retning det danske Agerbrug i den nærmeste Fremtid bør søges ledet“; og hvad Valget af Personer angaaer, da bør man i Reglen dertil søge at formaa anerkjendt dngtige Mænd i praktiske Stilling, thi at disses Ord ville have bedst Autoritet ligeoverfor Flertallet af Forsamlingen er sikkert utvivlsomt; dennes Grund-

karakter er nemlig praktisk, og Kjendsgjerninger er derfor saa at sige den eneste Begrundelse, der har nogen rigtig Vægt og Betydning for den. Det gjælder derfor mindre om at føre noget Nyt og Ukjendt frem end om at give et kraftigt paa egne Erfaringer støttet Indlæg for Fremstridt, der allerede have vundet Indgang paa enkelte Gaarde uden endnu at kunne siges at være Almenhedens Ejendom.

Da Hovedopgaven for Redskabsudstillingen er den at skaffe gode Redskaber Udbredelse, vil ethvert Middel, der særlig fremmer denne Opgave, være paa sin Plads. I Længden vil det ogsaa kun være dette, der kan holde saavel Fabrikanternes som Landmændenes Interesse for denne Side af Landmandsmødernes Virksomhed vedlige. Som det virksomste Middel nu for Tiden til her i Landet at fremstaffe gode Redskaber kan neppe noget bedre anføres end grundige Redskabsprøver, hvorved Redskaberne mere eller mindre absolut kunne finde deres Bedømmelse. Som man ovenfor har seet, er der Tvivl hos nogle af de engelske Fabrikanter om, hvorvidt dette Middel længer er tidsvarende for deres Forhold; men Grundene hertil ere 1) at mange af Redskaberne hos dem ere naaede saa vidt frem, at det bliver meget vanskeligt selv ved en grundig Prøve at give det ene Fortrin fremfor et andet, saaledes som iaar f. Ex. ved de 3 Firmaers Blove, hvor Hornsbys Blove saa at sige ingen Præmier fik; men paa den anden Side er det dog værd at lægge Mærke til, at det gjentagende næsten er de samme 3 Firmaer, der sluttelig komme til at konkurrere om Præmierne, og mellem hvilke Fordelingen bliver vanskelig; Vanskeligheden ligger derimod ikke i at udstille de andre Firmaers Blove, thi ihvorvel ogsaa deres Blove under andre Forhold maa kaldes gode, ere de dog vedblivende en Del tilbage for de 3 nævnte Firmaers. For det 2det var man imod Redskabsprøverne, fordi Forholdene der vare saa store, at det kan betale sig for et Firma at fabrikere et Udstillingsprodukt uden Soliditet i dets Materiale og Bygning; thi hvor Affætningen er saa stor, finder den usolide Fabrikant, naar han blot kan skaffe sit Red-

skab en officiel Anerkjendelse for dets hensigtsmæssige Konstruktion, altid nogle Kjøbere ligesaa vel som den solide. Denne Frygt vil neppe være begrundet under vore Forhold, thi disse ere saa smaa, at de Firmaer, der vilde lægge an paa en sliq Trafik, snart vilde blive kjendte og derved altsaa ødelægge deres egen Fremtid. Den 3die og maaste den væsentligste Grund til at den engelske Fabrikant ej trænger til den Hjælp, som Redskabsprøverne kunde yde, er den, at det er blevet en Nødvendighed for den engelske Landmand at holde nogenlunde Skridt ogsaa i denne Retning med Forbedringerne i Agerbruget; det større Kjendskab og den større Fortrolighed med Redskaber og Maskiner, som derved er fostret hos den engelske Landmand, borger derfor Fabrikanten for, at han nok skal finde en Affætning, og det inden for lang Tid løber hen, for sine virkelig gode Maskiner, uden at de strængt taget behøve Præmieringens Stempel. Saaledes ere Forholdene ikke hos os. En Mængde af vore Landmænd ønske at bruge Maskiner i større Maal end Tilfældet nu er, men de indrømme i Reglen deres Mangel paa Kjendskab til at bedømme dem, og navnlig ere de i stor Uvisshed om, hvorvidt vedkommende Fabrikants Redskab fortjener Fortrinet fremfor samme Slags Redskaber fra andre Fabriker. De ville derfor være særlig taknemmelige, om de kunde erholde en om end blot delvis Vejledning i saa Henseende ved en Bedømmelse foretaget af anerkjendt dygtige Mænd. Naar da engang med Tiden vore Redskaber have naaet, om jeg saa maa sige, mere Modenhed, og naar da tillige Forfærdigelsen af de enkelte Klasser Redskaber er blevet mere fordelt mellem de forskjellige Fabrikanter, hvilket langt bedre vil svare Regning for dem, der nu nødes til at lave næsten alle Slags Redskaber, og naar endelig vore Landmands Fortrolighed med Redskaberne er bleven saaledes udviklet, at de ikke længer som nu trænge til den ovennævnte Vejledning, saa vil Tiden muligvis være kommet til atter at øpgive Redskabsprøver, men som et Gjennemgangsled maa de betragtes som nødvendige.

Vel vil der nu være Vanskelighed ved at finde Kræfter, der egne sig til at foretage saadanne Prøver, og som tillige ere villige til at virke med i saa Henseende; men hvad dette sidste angaaer, saa bør det neppe forudsættes, at Kræfterne i denne Retning mere end i andre skulde ville unddrage sig, saafremt det virkelig erkjendes, at dette er en Vej, ad hvilken der kan virkes til Gavn for et almennyttigt Formaal; og hvad Dygtigheden angaaer, saa er det vel at forudse, at Kræfterne, der kunne findes her, i Reglen ikke ville være saa dygtige som de engelske, men paa den anden Side ere Ulighederne mellem vore Redstavers Godhed ogsaa langt større, og den relative Bedømmelse derfor lettere at fælde, og i det Hele taget vil det dog være bedre at gjøre Sagen saa godt den kan gjøres, selv om det skulde vise sig mer eller mindre mangelfuldt, end ikke at tage fat paa den, saa meget mere, som det jo kun vil være ved at Kræfterne faae Lejlighed til at øve og udvikle sig i den her antydede Retning, at de efterhaanden ville kunne blive dygtigere til at foretage de mere vanskelige Redstabsprøver og =bedømmelser. — Saa grundige og omhyggelige Redstabsprøver, om end kun af nogle enkelte Klasser Redstaber, som Forholdene tilstede, ville derfor være et vigtigt Midde! til Fremskaffelsen af gode Redstaber. Til saadanne Prøver give selve Landmandsmøderne imidlertid neppe den nødvendige No og Tid, og en Ordning af dette Forhold i Lighed med det, der, som ovennævnt, finder Sted i Skotland, forekommer mig derfor at være det, der bedst vil passe for os; nemlig at de Redstaber, der fortjene at prøves, udtages ved selve Møderne og da senere paa passende Steder og Tider blive prøvede.

Hvad dernæst Affættningen af Redstaberne paa Landmandsmøderne angaaer, saa synes de engelske Møder ogsaa i denne Retning at være inde paa den rette Vej. Ved disse har nemlig hver Fabrikant sine Redstaber og Maskiner samlede, hvorved han lettere kan optræde som Handelsmand, og han har desuden Lejlighed til, saa ofte han anseer det for ønskelig eller hensigtsmæssigt, at kunne vise de fleste af sine Maskiner

i Arbejde for de eventuelle Kjøbere. Den smukke Udstillingsordning, hvor Redskaberne uden Hensyn til Fabrikanter ere samlede i Klasser, og hvor der hersker Ro og Orden i Udstillingslokalet med Undtagelse af de Timer, da den officielle Fremvisning finder Sted, vil ganske vist lide derved; men dette Offer bør sikkert bringes, hvis, hvad der er sandsynligt, Betingelserne for en livligere Affætning ville begunstiges af en sliq Ordning.
